

Naša iskustva

Ivana Škarica

studentica Filozofskog fakulteta, Zagreb

ISKUSTVA U TANDÉMSKOM UČENJU STRANOG JEZIKA PUTEM INTERNETA

Krajem školske godine 1995/96, zajedno s još petero kolega studenata germanistike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, uključila sam se u program učenja stranog jezika u tandemu putem Interneta. U to je vrijeme postojala samo pod mreža hrvatski — njemački i mi smo trebali dobiti partnere, njemačke studente koji uče hrvatski. Naša koordinatorka nam je objasnila osnovne principe takva načina učenja, no, unatoč tome, mi smo to u početku shvatili kao nov način dopisivanja s izvornim govornikom koji bi bio naš novi *pen pal*. Uz nove upute koordinatorka brzo smo shvatili da se ne radi samo o dopisivanju, nego i o pravom učenju.

Moj prvi tandem-partner bio je student slavistike Bochumskog sveučilišta. Prva poruka stigla je na tri jezika: hrvatskome, njemačkom i engleskom. Budući da je njegov hrvatski bio jedva razumljiv, a meni je bilo lakše odgovoriti na engleskom nego na hrvatskom, sljedećih nekoliko poruka smo oboje pisali na engleskom. Ubrzo smo dobili i poruku koordinatorka o načinu na koji je učenje u tandemu zamišljeno s nekoliko konkretnih primjera i molbom da slijedimo te upute, što smo i učinili. Prvi je korak bio izbacivanje engleskoga jer su naši ciljni jezici bili hrvatski i njemački. Poruka mog tandem-partnera bila je napisana dijelom na njemačkom, dijelom na hrvatskom. Prvi dio mog odgovora sastojao se od ispravljanja pogrešaka koje je on napravio u hrvatskom dijelu svoje poruke, odgovaranja na njegova pitanja vezana za hrvatski jezik i postavljanja pitanja vezanih za uporabu jezika u njemačkom dijelu njegove poruke. Nakon toga slijedi moj odgovor na poruku, dijelom na hrvatskome, dijelom na njemačkome. Kada nešto nismo znali izreći u ciljnom jeziku, ostavljali smo prazan redak i to napisali na materinskom jeziku ili pak onako kako smo mislili da je dobro u ciljnom jeziku, te označili da nismo sigurni u točnost tog dijela poruke. U sljedećoj bismo poruci jedno drugome objasnili što je pogreška i ispravili bismo je. Pri tome nam je mnogo pomagala činjenica da smo oboje studenti neo-filoloških grupa jezika i da poznamo metajezik pa nije bilo teškoća u razumijevanju objašnjenja i ispravaka. U početku smo ispravljali svaku pogrešku, pa su poruke nakon ispravljanja postale potpuna formalnost (dviije-tri rečenice samo da se maknemo od ekrana i tipkovnice).

No koordinatori su nam savjetovali da ispravljamo samo »velike« pogreške (gramatičke), a stilske kad uzrokuju nerazumijavanje.

Teme su bile različite. U početku smo se upoznavali, zatim pisali o svojim zemljama, rodnim gradovima, fakultetima, predavanjima i sl. Na informaciju da moj tandem-partner hrvatski uči iz udžbenika kojeg je ime sadržavalo pridjev *serbo-kroatisch*, odgovorila sam da me ne iznenađuju njegove pogreške vezane uz konstrukcije srpskog jezika (u upotrebi *-ije* i *-je* i konstrukcije *s da +prezent*, umjesto infinitiva). Njegova sljedeća poruka imala je kritičkih konotacija vezanih uz situaciju u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina (rat,

izbjeglice, suživot). Njegov zaključni komentar te poruke bio je da su hrvatski i *serbo-kroatisch* na kraju ipak isti jezik, priznali Hrvati to ili ne priznali.

S aspekta učenja stranog jezika, takav je početak savršen: oba sudionika su zainteresirana za komunikaciju, tema je više nego realna i zanimljiva, autonomija u učenju potpuna. No, osim što je tema bila zanimljiva i vezana za stvarnost, bila je i prilično osjetljiva; o njoj smo imali suprotne stavove te se naše dopisivanje svelo na međusobno uvjeravanje. Poruke nismo slali dva puta tjedno kao do tada, nego katkad i dva puta na dan. Prestali smo ispravljati pogreške i pisati na njemačkom i hrvatskom te pribjegli brzjoj komunikaciji, ponovno pišući engleskim jezikom. Dopisivanje s tim tandem-partnerom završilo je njegovim odlaskom u posjet teti na selo i početkom mojih ispitnih rokova na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Na žalost, iako su poruke drugih partnera dolazile, na njih nisam mogla odgovarati zbog obveza na fakultetu, ali i zbog nedostupnosti računala.

Prednosti učenja u tandemu putem Interneta su bjelodane: komunikacija je stvarna, komunikacijska situacija nije simulirana i partner je također stvarna osoba, izvorni govornik našeg ciljnog jezika. Gramatičke strukture i stilski elementi nisu upotrijebljeni radi uvježbavanja, nego radi izricanja stvarne poruke, odgovora, mišljenja i sl.

Neformalnost situacije pridonosi uporabi jezika bez straha od pogrešaka. Oba partnera su ravnopravna u učenju i podučavanju te neovisna o autoritetu nastavnika, što nije slučaj u učionici.

Važan čimbenik u uspješnosti učenja je i autonomija u učenju. Sam sudionik određuje koliko će truda uložiti u učenje, odnosno koliko pozornosti mora predati pojedinoj jezičnoj strukturi ili stilskom elementu.

Razmjena učenjem u tandemu nije samo jezična nego i kulturološka. Izvorni govornik najbolji je izvor informacija o temama vezanim za njegovu zemlju, narod i kulturu, pa se suradnja ne mora ograničiti samo na učenje jezika, nego može pomoći i u prikupljanju podataka za istraživanje, seminarske radove, referate i sl. Daljnja prednost takva učenja stranog jezika jest i to što učenici sami odabiru teme o kojima će pisati, nisu vezani za udžbenike niti im teme nameće nastavnik, a olakšavajuća je i mogućnost uporabe materinskog jezika za nedostatke u znanju ciljnog jezika. Partnerovo znanje ciljnog jezika, odnosno našeg materinskog jezika, uvijek je toliko da može razumjeti napisanu poruku.

Uza sve prednosti u ovakvu učenju, ima i nekoliko nedostataka, odnosno teškoća. Tako se e-mail smatra graničnim slučajem između govorne i pisane komunikacije, činjenica je da su poruke ipak pisane, pa se takvim učenjem ne postiže mnogo u smislu razvijanja govorne fluentnosti kod učenika. Drugi, možda čak i veći, nedostatak jest činjenica da je učenje u tandemu putem Interneta učenje »na daljinu«. Svaki je od sudionika u drukčijem situacijskom kontekstu, ima različite obveze i drukčiji pristup učenju. Za jednog sudionika učenje u tandemu može biti sastavni dio nastave stranog jezika (što je slučaj u većini europskih zemalja uključenih u program), a za drugoga to može biti dio slobodnog vremena. Za nas je učenje u tandemu bilo dio slobodnog vremena, a najveći problem nam je bila nemogućnost pristupa računalima. Kod kuće ih nismo imali pa smo rabili računala na fakultetu, no nekoliko računala u vrlo malo slobodnih termina nije moglo zadovoljiti potrebe i želje nekoliko tisuća studenata na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Budući da su anglistika i germanistika među najbrojnim odsjecima na Filozofskom fakultetu i da postoje i na drugim hrvatskim sveučilištima, te da podmreže HRV-NJEM i HRV-ENG već postoje, sigurno bi se našlo zainteresiranih studenata za taj vid učenja stranog jezika.

Potencijal učenja u tandemu putem Interneta je prilično velik i mogao bi se učinkovito iskoristiti. I u Hrvatskoj bi se takvo učenje moglo uvesti kao redovan dio nastave ili kao izborni predmet. Odsjeci bi, također, zainteresiranim studentima mogli osigurati nekoliko

termina tjedno u sobi s računalima na FF u Zagrebu, a postoji i mogućnost otvaranja novih pod mreža, npr. HRV-FRAN, HRV-ŠPANJ, HRV-TAL, itd.

Učenje u tandemu putem Interneta svakako pridonosi nastavi stranih jezika i pruža mnogo mogućnosti za unapređivanje jezične i komunikacijske kompetencije učenika. Neformalnost situacije, autonomija u učenju i kulturološka razmjena samo su neki od čimbenika koji ovaj vid učenja čine dobrim dodatkom formalnom vidu učenja stranog jezika u nastavi.

Uz većinu europskih zemalja, Hrvatska je također uključena u tandem program putem Interneta. Bilo bi zaista šteta da se zbog nekoliko formalnosti i manjih tehničkih problema ne raširi sudjelovanje studeneta u već sadašnjim pod mrežama i ne iskoristi mogućnost otvaranja novih pod mreža, što bi bitno pomoglo nastavnicima i lektorima u nastavi i podučavanju stranog jezika, a studentima i učenicima u bržem i boljem napredovanju u učenju.